

Aan de gemeenteraad van Tubbergen

Zaaknummer
1472607

Bijlagen
1

Onderwerp
Raadsbrief nr. 2025-82 Raadsbrief stand van zaken Wet Integrale Suïcidepreventie
november 2025

Verzenddatum
26 november 2025

Geachte raads- en commissieleden,

Waarover gaat deze brief?

In onze collegevergadering hebben wij gesproken over de stand van zaken rondom de nieuwe gemeentelijke taak per 1 januari 2026 'Wet Integrale Suïcidepreventie'.

Ons besluit

In onze vergadering hebben we besloten om de raad kennis te laten nemen van de factsheet Mentale Gezondheid en de raad te informeren via deze raadsbrief over de stand van zaken rondom de nieuwe gemeentelijke taak per 1 januari 2026 'Wet Integrale Suïcidepreventie'.

Toelichting

Met deze raadsbrief informeren wij u over de stand van zaken op het thema suïcidepreventie binnen de regio Twente en de gemeente Tubbergen.

Mentale gezondheid onder druk

De mentale gezondheid van inwoners in Twente staat onder druk. De toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid van ondersteuning en zorg voor mensen met mentale klachten wordt steeds uitdagender door een groeiende zorgvraag, een krappe arbeidsmarkt en belemmeringen in samenwerking tussen verschillende domeinen. Deze ontwikkelingen vragen om een fundamentele transformatie binnen de regio, waarbij de focus verschuift van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. Een lokaal beleid op suïcidepreventie kan een belangrijke stap zijn in deze transformatie, door de focus te leggen op vroeg signalering, veerkracht en het versterken van mentale gezondheid in de gemeenschap.

Binnen de gemeente Tubbergen wordt het belang van beleid en uitvoering op het gebied van suïcidepreventie nadrukkelijk erkend. Er is een factsheet opgesteld waarin alle relevante cijfers over mentale gezondheid zijn gebundeld. Hieruit blijkt dat ook de mentale gezondheid van inwoners in Tubbergen onder druk staat en dat suïcidale gedachten en suïcides een belangrijk aandachtspunt vormen. Suïcidepreventie wordt dan ook gezien als een essentiële pijler binnen de fundamentele transformatie die nodig is om de uitdagingen op het gebied van mentale gezondheid het hoofd te bieden.

Suïcides in Twente

Jaarlijks overlijden in Twente ongeveer 65 tot 75 personen door suïcide. Elke suïcide raakt gemiddeld 135 anderen, waaronder familie, vrienden, collega's en hulpverleners. Dit kan leiden tot langdurige rouw, gevoelens van machteloosheid, psychische klachten en een verminderd gevoel van veiligheid en verbondenheid in de gemeenschap. De gevolgen zijn vaak ingrijpend en blijven lang merkbaar, zowel op persoonlijk als op sociaal niveau. Het is een ingrijpend maatschappelijk probleem en dat vraagt daarom om een gezamenlijke en structurele aanpak.

Nieuwe wettelijke kaders: Wet Integrale Suïcidepreventie

Per 1 januari 2026 treedt de Wet Integrale Suïcidepreventie in werking als onderdeel van de Wet publieke gezondheid en daarmee een wettelijke taak van de gemeente. Suïcidepreventie wordt ook opgenomen in de nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid van het Rijk (eind 2025). Gemeenten krijgen vervolgens een jaar om dit thema in hun eigen gezondheidsbeleid te borgen. Ook lokaal wordt het belang van beleid en uitvoering op suïcidepreventie als noodzakelijk gezien. Voor Tubbergen is een factsheet opgesteld waarin alle relevante cijfers over mentale gezondheid zijn samengebracht.

Samenhang Transformatieplan Mentaal Gezond Twente

Ook de samenhang tussen de Wet Integrale Suïcidepreventie en het Transformatieplan Mentaal Gezond Twente is van groot belang voor een effectieve aanpak van de mentale gezondheidsuitdagingen. Beide trajecten hebben overlappende thema's, doelgroepen en samenwerkingspartners. De uitvoering van het transformatieplan start begin december 2025, vrijwel gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Wet Integrale Suïcidepreventie op 1 januari 2026. Waar mogelijk worden beide trajecten op elkaar afgestemd.

Het EAAD-model

Gemeenten krijgen beleidsvrijheid in de invulling, maar de bewezen effectieve aanpak van het EAAD-model (European Alliance Against Depression) wordt als leidraad aanbevolen. Dit model omvat vijf pijlers:

1. **Het beperken van toegang tot dodelijke middelen** - Voorkomen van suïcidepogingen door toegang tot risicovolle middelen en locaties te beperken;
2. **Een publiekscampagne** – Taboe rondom het praten over zelfdoding doorbreken en durven vragen naar suïcidale gedachten;
3. **Gatekeeperstrainingen** – Sleutelfiguren in het netwerk equiperen om signalen te herkennen, bespreekbaar te maken en mensen naar hulp te leiden;
4. **Risicogroepen benaderen** – Vroeg signaleren en benaderen van groepen met een hoger risico op overlijden door zelfdoding;
5. **Netwerkbrede samenwerking** – Samenwerkingsafspraken zodat alle lokale partners binnen en buiten de zorg hun rol pakken.

Het EAAD-model is succesvol en effectief in suïcidepreventie doordat het een integrale aanpak hanteert. Deze samenhang zorgt voor brede maatschappelijke betrokkenheid en versterkt zowel vroegsignalering als gedrag om hulp te zoeken. Het model is wetenschappelijk onderbouwd en heeft in diverse Europese regio's geleid tot een daling van suïdecijfers. Bovendien biedt het ruimte voor lokale invulling, waardoor het goed aansluit bij de Twentse context en het opbouwen van een regionaal actienetwerk.

Twente werkt samen aan regionale suïcidepreventie

GGD Twente is gevraagd te verkennen hoe gemeenten gezamenlijk kunnen optrekken in de aanpak van suïcidepreventie. Ter voorbereiding werkt de GGD aan een regionale beleidsvisie en een projectplan suïcidepreventie Twente, waarin gemeenten hun lokale beleid kunnen afstemmen op eigen behoeften, binnen gezamenlijke kaders, tools en ondersteuning.

De beleidsvisie bundelt alle beschikbare data en biedt gemeenten de mogelijkheid om met een beperkte lokale aanvulling te voldoen aan de wettelijke verplichting om lokaal suïcidepreventiebeleid vast te stellen. Het projectplan beschrijft welke activiteiten regionaal efficiënt kunnen worden opgepakt en welke aanvullend lokaal uitgevoerd kunnen worden.

De GGD stemt de visie en het projectplan af met een klankbordgroep van de gemeenten Hof van Twente, Oldenzaal en Rijssen-Holten, en onderhoudt nauwe contacten met 113 Zelfmoordpreventie en andere regio's. Daarnaast worden gesprekken gevoerd met belangrijke partners zoals GGZ-instellingen, welzijns- en onderwijsorganisaties en ProRail.

Het doel is een aanpak die regionaal krachtig en lokaal toepasbaar is, met maximale impact binnen de beschikbare capaciteit en gebruik van best practices uit andere regio's.

Verwachte capaciteit en uitvoerbaarheid

Uit de landelijke uitvoeringstoets van de VNG blijkt dat gemeenten de nieuwe wettelijke taak uitvoerbaar achten, mits er voldoende capaciteit beschikbaar is en regionale samenwerking wordt gefaciliteerd. In Twente verwachten we dat gemeenten vanaf 2026 structureel capaciteit moeten vrijmaken voor:

- **Beleidsontwikkeling en afstemming:** het opstellen van een lokale paragraaf binnen het regionale kader;
- **Lokale uitvoering van EAAD-activiteiten:** zoals het organiseren van gatekeeperstrainingen, het faciliteren van publiekscampagnes en het benaderen van risicogroepen;

· **Netwerkp participatie:** Opzetten van lokaal netwerk en deelname aan regionale netwerkbijeenkomsten voor afstemming met zorg- en maatschappelijke partners.

De benodigde inzet zal per gemeente verschillen, afhankelijk van lokale context en bestaande infrastructuur. Dit zal voor Tubbergen worden meegenomen in het lokale uitvoeringsplan wat nog ontwikkeld moet worden.

Financiering en inzet Rijksmiddelen

Vanaf januari 2026 ontvangen gemeenten structurele Rijksmiddelen voor suïcidepreventie via de algemene uitkering, gekoppeld aan de nieuwe wettelijke taak. Voor gemeente Tubbergen gaat het om een totaalbedrag van €8.444. Dit budget lijkt onvoldoende. Op dit moment wordt binnen GGD Twente, in afstemming met de klankbordgroep, zorgvuldig nagedacht over hoe deze middelen het meest effectief en efficiënt kunnen worden ingezet. Ook de VNG, 113 en GGD-GHOR Nederland ontwikkelen een ondersteuningsprogramma om gemeenten en regio's te helpen bij de uitvoering van deze nieuwe taak waarbij wordt gekeken naar efficiënte inzet van middelen. Ook heeft de VNG aan de Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport een advies afgegeven dat met het huidige beschikbare budget gemeenten wel beleid kunnen vormgeven, maar niet met de onderbouwde en effectieve aanpak die veel koplopergemeenten hanteren.

Waarom deze raadsbrief?

In artikel 169, tweede lid, van de Gemeentewet staat dat wij de raad alle inlichtingen verschaffen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft. Wij meenden er daarom goed aan te doen u van ons besluit op de hoogte te stellen. Wij stellen u voor deze raadsbrief voor kennisgeving aan te nemen.

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met de raadsgriffier. Deze zal uw vragen aan ons college kenbaar maken. De griffier is te bereiken via telefoonnummer (0546) 62 80 00 of e-mailadres griffie@tubbergen.nl

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Tubbergen,
de secretaris

Ing. J.L.M. Scholten

de burgemeester

Drs. A.H. Postma

Factsheet

MENTALE GEZONDHEID

Onderzoeksgegevens over de
mentale gezondheid van inwoners uit
de gemeente Dinkelland en de
gemeente Tubbergen

Onderzoek naar de mentale gezondheid van inwoners

Noaberkracht doet onderzoek naar de gezondheid van inwoners, zo ook naar de mentale gezondheid. Voelen inwoners zich gelukkig, veerkrachtig en weerbaar? Zijn er psychische klachten of gedachten over zelfdoding? Ervaren inwoners van de gemeente Dinkelland en Tubbergen steun? In deze factsheet lees je meer over de mentale gezondheid van de inwoners.

Over deze factsheet

In deze factsheet zijn de cijfers en ervaringen over mentale gezondheid gebruikt zoals die bekend en beschikbaar zijn bij de GGD Twente. Er zijn hiervoor een aantal gezondheidsmonitoren en onderzoeken gebundeld:

- Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen (2016, 2020, 2022, 2024)
- Kindermonitor (2017, 2021)
- Gezondheidsmonitor Jeugd (2019, 2020, 2021, 2023)
- Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen (2022, 2024)

De gezondheidsmonitoren zijn bekeken over verschillende jaren om trends te kunnen ontdekken. Niet in elke monitor zijn alle cijfers beschikbaar voor de verschillende jaartallen van onderzoek, maar daar waar ze wel beschikbaar waren zijn deze gebruikt. In principe zijn de weergegeven cijfers in deze factsheet gemiddelden van Dinkelland en Tubbergen, tenzij de cijfers verschillen. Dan is ervoor gekozen om deze apart te vermelden.

GGD Twente

De monitoren zijn onderzoeken die GGD'en elke vier jaar afnemen. Tijdens de coronaperiode zijn er extra monitoren afgenomen. In deze factsheet geldt dit voor de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022 en de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022.

Bekijk alle uitkomsten en ander onderzoek op www.twentsegezondheidsverkenning.nl

Mentale gezondheid in cijfers

Hoe gaat het met de kinderen?

De vragenlijst is ingevuld door ouders van kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar.

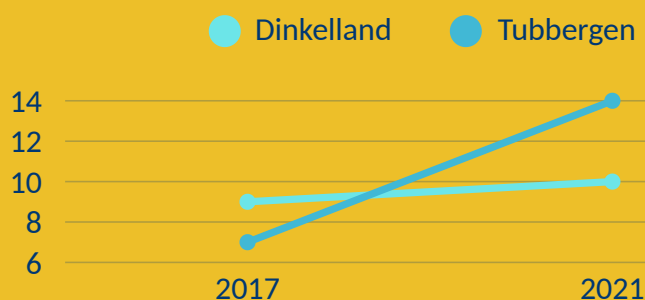
- 98% van de kinderen voelt zich meestal (zeer) gelukkig.
- 12% van de kinderen heeft een verhoogd risico op psychosociale problemen. Dit risico is bepaald aan de hand van de SDQ.
- Ruim 72% van de kinderen is meestal weerbaar. Kinderen die weerbaar zijn, kunnen goed voor zichzelf opkomen.
- Om en nabij de 90% van de kinderen heeft genoeg vriendjes/vriendinnetjes om mee te spelen.
- Rond de 90% van de ouders geeft aan het vertrouwen in de toekomst van hun kind te scoren met een goed (8+).

Toelichting

De SDQ, die het risico meet op psychosociale problemen, laat een stijgende lijn zien als het gaat om een score in het grensgebied of afwijkende gebied bij kinderen. Hieronder staan een aantal grafieken weergegeven die dit inzichtelijk maken.

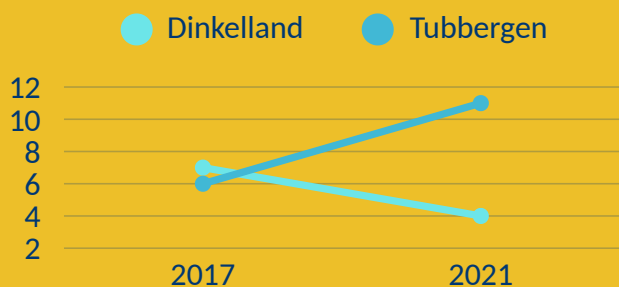

Psychosociale gezondheid (in %)
Grensgebied plus afwijkende totaalscore

Opvallend aan de totale psychosociale gezondheid is dat in de gemeente Tubbergen er een grotere stijging te zien is als het gaat om scores in het grensgebied of afwijkende totaalscores, in de gehele leeftijdsgroep, zowel bij jongens als bij meisjes.

Emotionele gezondheid bij meisjes (in %)
Grensgebied plus afwijkende totaalscore

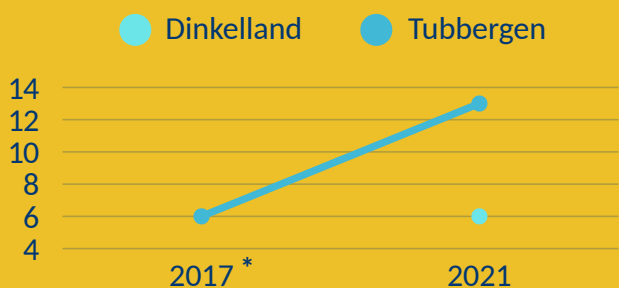

Emotionele gezondheid bij jongens (in %)
Grensgebied plus afwijkende totaalscore

*In 2017 zijn voor Dinkelland geen gegevens bekend.

Emotionele gezondheid leeftijd 4-7 (in %)
Grensgebied plus afwijkende totaalscore

Emotionele gezondheid leeftijd 8-12 (in %)
Grensgebied plus afwijkende totaalscore

*In 2017 zijn voor Dinkelland geen gegevens bekend.

Hoe gaat het met de jeugd?

De vragenlijst is ingevuld door jeugdigen in klas 2 en klas 4 van het voortgezet onderwijs (14-16 jaar).

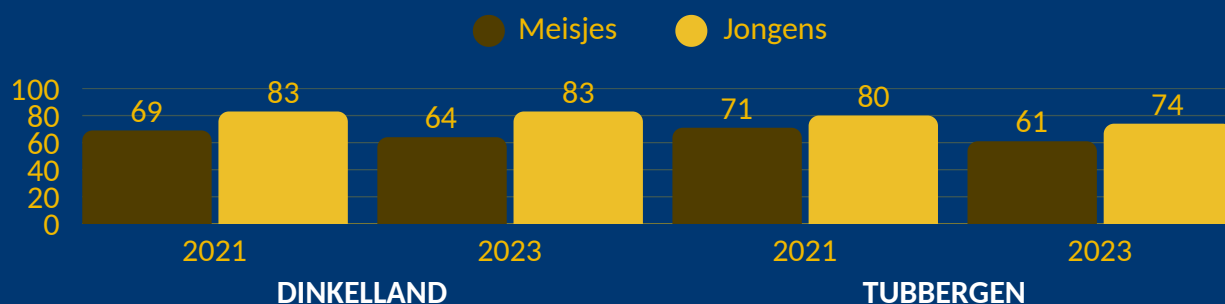
- 86% van de jeugdigen voelt zich meestal (zeer) gelukkig.
- 30% van de jeugdigen heeft psychische klachten. Jongens hebben minder psychische klachten dan meisjes (gemiddeld 9% om 21%). Dit is gemeten met de Mental Health Inventory 5. Het geeft een beeld van de psychische gezondheid, bijvoorbeeld over sombere klachten.
- 44% van de jeugdigen ervaart stress door 1 of meer factoren, met name door school- of huiswerk en alles wat ze moeten doen.
- Rond de 90% van de jeugd is voldoende weerbaar. Hierbij zijn jongens met 95% weerbaarder dan meisjes met 85%.
- Ruim 70% van de jeugd herstelt na een moeilijke periode weer snel (zie grafiek hieronder) en rond de 50% van de jongeren vindt het makkelijk om stressvolle gebeurtenissen te doorstaan. Hierbij is een verschil te zien tussen jongens (die hier hoger op scoren) en meisjes (die dit makkelijker aangaat).
- 15% van de jeugd heeft in de laatste 12 maanden er serieus over nagedacht om een einde te maken aan het eigen leven. Gemiddeld 15% heeft de laatste 12 maanden zichzelf één of meerdere keren opzettelijk verwond of pijn gedaan.
- 87% van de jeugd geeft aan bij ouder(s) of verzorger(s) terecht te kunnen met problemen.
- 60% van de jeugd heeft (heel) veel vertrouwen in de eigen toekomst.

Toelichting

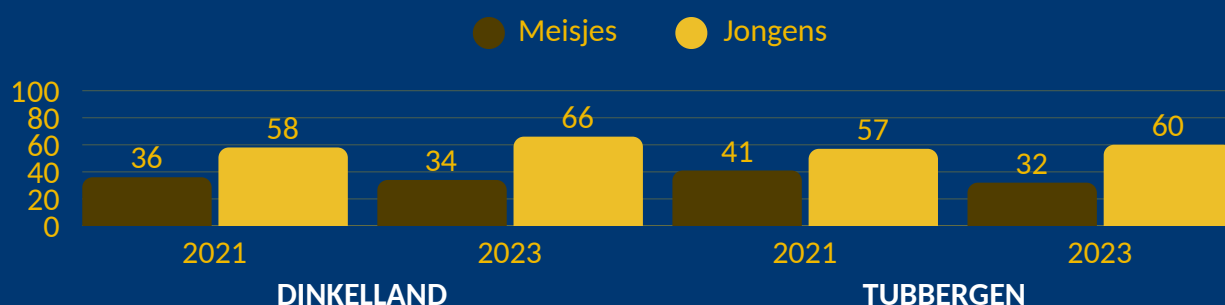
Opvallend in de data van de jeugd is het verschil tussen meisjes en jongens. Zo scoren meisjes hoger op de MHI-5, wat betekent dat ze meer psychische klachten hebben. Ook zijn meisjes minder weerbaar en herstellen ze minder snel na een moeilijke periode.

HERSTELT SNEL NA EEN MOEILIJKE PERIODE (IN %)

VIND HET MAKKELIJK OM STRESSVOLLE PERIODE TE DOORSTAAN (IN %)

Ook bij onderstaande tabellen is te zien dat meisjes zichzelf wat vaker verwonden en er serieus over gedacht hebben een einde te maken aan het leven. Dit is met name in Dinkelland zichtbaar, wat ook gepaard gaat met een grote stijging. Daarnaast valt op dat er een stijging is in 2023 t.o.v. 2021, zowel in Dinkelland als in Tubbergen. Klas twee, als de jongeren 14 jaar zijn, lijkt een risicovolle leeftijd. Ook is er een grotere stijging te zien bij leerlingen op het vmbo in vergelijking met havo/vwo.

Percentage jongeren dat zichzelf de laatste 12 maanden één of meerdere keren opzettelijk verwond of pijn gedaan heeft.

	Gedaan		Gedaan (jongens)		Gedaan (meisjes)		Gedaan (klas 2)		Gedaan (klas 4)		Gedaan (vmbo)		Gedaan (havo/vwo)	
	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023
Gem. DKL	12	16	15	13	10	19	6	23	17	11	13	18	10	13
Gem. TBG	12	13	10	13	14	13	13	17	11	10	13	18	11	6

Percentage jongeren dat de laatste 12 maanden er serieus over nagedacht heeft een einde te maken aan het eigen leven.

	Leven		Gedaan (jongens)		Gedaan (meisjes)		Gedaan (klas 2)		Gedaan (klas 4)		Gedaan (vmbo)		Gedaan (havo/vwo)	
	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023
Gem. DKL	15	16	15	10	15	22	7	20	23	13	18	14	13	18
Gem. TBG	14	15	14	14	14	16	11	17	17	14	16	24	12	6

Hoe gaat het met de jongvolwassenen?

De vragenlijst is ingevuld door jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar.

- 70% van de jongvolwassenen ervaart zijn of haar mentale gezondheid als (zeer) goed.
- 66% ervaart angst of depressiegevoelens. Vrouwen ervaren dit meer dan mannen, 85% om 67%. Ten opzichte van 2022 is er een lichte afname te zien. Dit is gemeten met de MHI-5, waarin bepaalt wordt in hoeverre iemand angst of depressie gevoelens had voor en tijdens het invullen van de lijst.
- 40% geeft aan sociaal eenzaam te zijn en 45% geeft aan emotioneel eenzaam te zijn.
- 30% voelt zich (heel) vaak gestrest, met name door studie of school en werk of bijbaan.
- 85% is voldoende weerbaar. Hierbij zijn mannen met 89% weerbaarder dan vrouwen met 81%.
- 68% van de jongvolwassenen herstelt na een moeilijke periode meestal weer snel en rond de 50% vindt het moeilijk om stressvolle gebeurtenissen te doorstaan.
- 16% van de jongvolwassenen heeft er de laatste 12 maanden een enkele keer of af en toe serieus over nagedacht een einde te maken aan het eigen leven. In Dinkelland geeft 4% aan hier vaak over nagedacht te hebben. 5% heeft in de laatste 12 maanden een poging ondernomen om een eind te maken aan het eigen leven. Gemiddeld 7% van de jongvolwassenen geeft aan met iemand gepraat te hebben over de gedachte om een eind te maken aan het leven.
- 79% van de jongvolwassenen geeft aan bij ouder(s) of verzorger(s) terecht te kunnen met problemen.
- Ruim 50% geeft aan (heel) veel vertrouwen in de toekomst te hebben.

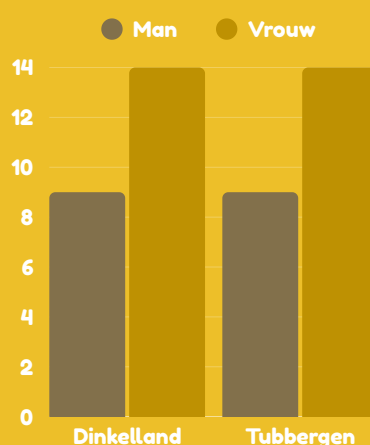
Toelichting

Voor de jongvolwassenen is niet zoveel data beschikbaar als voor de jeugd, met name niet uit voorgaande jaren. Het aantal jongvolwassenen dat nadenkt over een einde maken aan het eigen leven is licht toegenomen ten opzichte van de jeugd. Daarbij valt het op dat vrouwen hier meer over praten dan mannen.

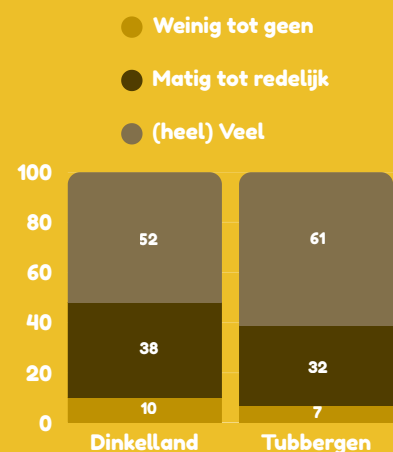
Jongvolwassene heeft de laatste 12 maanden serieus nagedacht over een eind maken aan eigen leven (in %)

Jongvolwassene heeft met iemand gepraat over de gedachte om een eind te maken aan het leven (in %)

Jongvolwassene heeft vertrouwen in de toekomst (in %)

Het vertrouwen in de toekomst is gemiddeld genomen licht gedaald wanneer we de jeugd vergelijken met de jongvolwassenen. Met name in de gemeente Dinkelland is hier sprake van. Hierbij heeft 65% van de jeugd (heel) veel vertrouwen in de toekomst en bij de jongvolwassenen 52%. In Tubbergen is het andersom, daar heeft 55% van de jeugd (heel) veel vertrouwen in de toekomst en 61% van de jongvolwassenen.

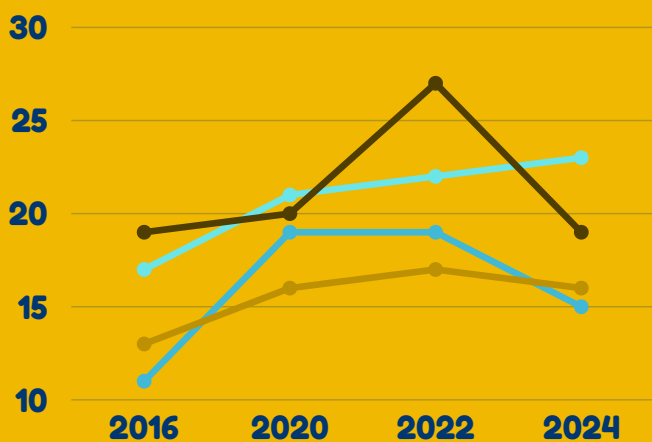
Hoe gaat het met de volwassenen en ouderen?

De vragenlijst is ingevuld door volwassenen en ouderen van 18 jaar en ouder. Wanneer hieronder alleen over volwassenen gesproken wordt gaat het over de doelgroep van 18 t/m 64 jaar. Wordt er alleen over ouderen gesproken dan gaat het over de doelgroep 65+.

- Gemiddeld geeft 66% van de volwassenen en ouderen een 8 of hoger voor geluk. In Dinkelland is er bij de volwassenen vanaf 2016 tot nu een lichte afname te zien van 72% naar 63%. Het percentage van de ouderen stijgt heel licht, van 64% naar 67%. In Tubbergen blijft het bij beide groepen gelijk.
- Ongeveer 90% van de inwoners geeft aan het leven zinvol te vinden.
- 19% van de volwassenen geeft aan eenzaam te zijn en 25% van de ouderen geeft dit aan.
- Ongeveer 45% van de volwassenen ervaart een beetje stress, 15% ervaart veel of heel veel stress. Ruim 26% van de ouderen ervaart een beetje, veel of heel veel stress.
- 56% van de volwassenen en ouderen ervaart (zeer) hoge veerkracht.
- 97% van de inwoners ervaart redelijke tot goede sociale steun.
- Noaberschap speelt voor ongeveer 50% van de ouderen een grote rol in het leven.

Eenzaamheid onder 18 - 64 jarigen (in %)

- Sociaal eenzaam DKL
- Emotioneel eenzaam DKL
- Sociaal eenzaam TBG
- Emotioneel eenzaam TBG

Eenzaamheid onder 65-plussers (in %)

- Sociaal eenzaam DKL
- Emotioneel eenzaam DKL
- Sociaal eenzaam TBG
- Emotioneel eenzaam TBG

